

*SPRÁVA***ZPRÁVA ZE SJEZDU****41. SLOVENSKO-ČESKÝ REVMA TOLOGICKÝ SJEZD
KONANÝ VE DNECH 18.—20.9.1997 V TRNAVĚ,
SLOVENSKÁ REPUBLIKA**

Ve dnech 18.—20.9.1997 se konal společný 41. sjezd českých a slovenských revmatologů v Trnavě pod záštitou primátora města, slovenského arcibiskupa a pod záštitou Slovenské a České revmatologické společnosti. Sjezdu se zúčastnilo přibližně 200 domácích a zahraničních delegátů.

Ve třech dnech zazněla řada přednášek s různou tematikou, od autoimunitních chorob, přes těhotenství a revmatické choroby, dětskou revmatologii, až po problematiku terapie revmatických onemocnění. Prezentace byly na vysoké odborné úrovni a myslím, že byly přínosem pro další rozvoj našeho oboru.

Navíc nemohu nezdůraznit pohostinnost slovenských organizátorů v čele s prof. MUDr. J. Rovenským, DrSc.,

předsedou Slovenské revmatologické společnosti a ředitelem VÚRCH Piešťany.

Od začátku až do konce sjezdu bylo o nás postaráno i po stránce společenské a kulturní. Všichni, včetně zahraničních účastníků (z Velké Británie, Německa, Španělska, Portugalska, Itálie, Izraele) jsme mohli obdivovat kulturní a historické památky města Trnavy. Nelze nesouhlasit, že toto město je právem nazýváno Římem Slovenska.

Ještě jednou tisícere díky za srdečné přijetí a za rok se všichni těšíme na shledání v České republice, a to v Brně na Moravě.

M. LINDUŠKOVÁ

OZNAM

Reprezentanti reumatologické společnosti (českej, maďarskej, poľskej, rakúskej, slovinskej a slovenskej) sa dohodli, že

III. stredoeurópsky reumatologický kongres

sa bude konať roku 2000 v Piešťanoch.

Ústredná téma: Reumatoidná artritída

— patogenéza, diagnostika, klinický priebeh, orgánové prejavy a liečba.

Presný termín sa určí na II. kongrese vo Varšave v máji 1998.

41. ZJAZD SLOVENSKÝCH A ČESKÝCH REUMATOLÓGOV V TRNAVE

V dňoch 18.—20. septembra 1997 sa konal v Trnave 41. zjazd slovenských a českých reumatológov. Na zjazde sa zišlo vyše 200 účastníkov zo Slovenskej a Českej republiky. Okrem toho prednášalo na zjazde 7 významných zahraničných odborníkov: A. Calin (Anglicko), F. Fantini (Taliansko), M. Lorber (Izrael), J.O. Schröder (Nemecko), B. Volc-Plazer (Rakúsko), C. Ferti (Švajčiarsko) a J. Saraiva (Portugalsko).

Odborné príspevky sa prezentovali formou prednášok a nástenkových oznámení. Hlavné témy programu boli: autoimunitné choroby, význam endokrinologickej syndromológie v klinickej reumatológii, terapia reumatických chorôb a varia — voľné témy. Na zjazde v Trnave celkovo odznelo 74 prednášok a prezentovalo sa 24 posterov (nástenkových oznámení).

V sekcii autoimunitné choroby sa prednášalo o rôznych formách ochorení spojiva, najmä o lupus erythematosus a o ich ovplyvnení liečbou. V sekcii endokrinologická syndromológia v klinickej reumatológii odzneli prednášky najmä o podiele neuroendokrinných faktorov pri vývoji SLE. Najväčšia časť prednášok sa týkala liečby reumatických chorôb. V tejto sekcii sa konštatovalo, že v liečebnom pláne reumatických chorôb je stále na prvom mieste farmakoterapia, ktorá v posledných rokoch zaznamenáva zásadný pokrok. Pribudlo veľa nových účinných zlúčenín, ktoré umožňujú úspešne ovplyvniť symptomatológiu týchto chorôb a v niektorých prípadoch zabrániť ich progresii. Na poprednom mieste medzi týmito farmakami sú nesteroidové antireumatiká, ktoré pôsobia priaznivo na reumatickú bolesť. Sú to lieky nešpecifické, pretože môžu ovplyvniť symptomatológiu veľkého počtu reumatických chorôb zápalového aj nezápalového charakteru. Aj keď dosiaľ nijaké z nich nespĺňajú kritériá ideálneho nesteroidového antireumatika, treba vítať každé rozšírenie palety týchto liekov, a tým aj zlepšenie terapeutických možností u reumatických pacientov. Nové liečivá a skúsenosti s používanými nesteroidovými antireumatikami a imunosupresívami sa prezentovali na súbežných sympóziách. Predniesli sa výsledky klinických skúšok, ktoré sa urobili na veľkých reprezentatívnych súboroch a v multicentrických štúdiách. Na prvom sympóziu sa predniesli skúsenosti s intravenóznymi imunoglobulínmi (IVIg) pri difúzných chorobách spojiva. Svoje skúsenosti predniesli najmä pracovníci VÚRCH. Na ďalších sympó-

ziách sa prezentoval preparát Fosamax v liečbe postmenopauzálnej osteoporózy, predniesli sa skúsenosti s preparátom Bimín-H, Flugalín retard, Diclofenac Suo, Hyalgan, Ketoprofen, Vitacalcín a transdermálna forma Flector EP Rapid v liečbe reumatických chorôb. Ďalej sa prezentovali výsledky štúdií s prípravkom Aulin. Účinnou látkou je nimesulid, ktorého základným mechanizmom protizápalového účinku je vysokošpecifická blokáda enzýmu cyklooxygenázy 2 (COX-2). Súčasne sa dokázali aj ďalšie mechanizmy účinku vrátane eliminácie voľných kyslíkových radikálov.

Na zjazde v Trnave sa nezabudlo ani na detských reumatikov. V rámci prednášok sa riešili najmä otázky lymfkej boreliózy v detskom veku vo vzťahu k diagnostiku a liečbe. Okrem toho sa predniesli referáty o účinku niektorých liekov u detí a mladistvých.

V skupine prednášok varia sa prezentovali hlavne experimentálne práce a niektoré kazuistiky. Treba spomenúť krátky referát v časti varia *Drogy a lokomočný aparát*, v ktorom sa poukázalo na problematiku drog vo vzťahu k lokomočnému systému. Mechanizmus účinku drog na lokomočný systém nie je zatiaľ celkom preskúmaný. Ide pravdepodobne o imunopatogenetické stavy organizmu, pri ktorých osoba závislá od drogy reaguje pri opakovanom kontakte s drogou neprimeranou reakciou aj na lokomočnom systéme.

Na nástenkových oznámeniach sa prezentovali príspevky k prerokúvaným témam zjazdu.

Úroveň vedeckého programu zjazdu splnila očakávanie účastníkov: reumatológov, internistov, ortopédov a neuroológov. Obsahová náplň prednášok aj posterov jednoznačne preukázala, že na zjazde prerokúvaná tematika bola aktuálna a atraktívna.

V rámci spoločenského programu bola prehliadka historických a kultúrnych pamätihodností mesta Trnava a koncert majstra Petra Michalicu v priestoroch západoslovenského múzea.

Bezchybná organizácia zjazdu a spoločenského podujatia, nevtieravá pozornosť a pekné počasie vytvorili vo svojom súhrne tie najlepšie dojmy.

K. BOŠMANSKÝ, J. ROVENSKÝ

*SPRÁVA***KONGRES V TULE**

V starobylej ruskej Tule sa v dňoch 16.—17. júna 1997 konal II. všeruský zjazd reumatológov. Zúčastnilo sa na ňom niekoľko stoviek odborníkov z celej ruskej federácie, najmä z reumatologických ústavov v Moskve, Sankt Peterburgu, Kyjeve, Volgograde, Astrachane, Vladivostoku, Voroneži, Novosibirsku, Saratove, Obninsku, Pjatigorsku, Alma Ate, Ufe, Uzbekistane.

Zo zahraničia sa na zjazde zúčastnili odborníci z Nemecka, Fínska, Anglicka, USA, Maďarska, Poľska, Turecka, Srbska, Bulharska, Francúzska, Venezuely, Malajzie, Čiech a Slovenska.

Podstatná časť prednášok bola z klinických reumatologických a artrologických pracovísk, ako aj z laboratórií imunologických, genetických, biochemických, hematologických, endokrinologických, elektrofyziologických, z oblasti rádiológie (pozitronová emisná tomografia PET, single fotónová emisná tomografia SPET, magnetická rezonancia), z detskej reumatológie, farmakológie a balneológie.

Snem prebiehal v troch veľkých prednáškových sálach v anglickom a ruskom jazyku so simultánnym prekladom. Odznelo vyše 500 prednášok a posterov, ktoré sa dotýkali všetkých oblastí reumatológie. Klinické prednášky boli zamerané na reumatoidnú artritídu, juvenilnú chronickú artritídu, SLE, antifosfolipidový syndróm, Sjögrenov syndróm, myopatie, kardiomyopatie, dermatomyozitídu, sklerodermiu,

vaskulitídu, Behcetovu chorobu, spondyloartropatie, ankylozujúcu spondylitídu, reaktívne artritídy, Reiterov syndróm a lymskú boreliózu, osteoporózu, dnavú artritídu, osteoartrózu, reumatickú polymyalgiu, extraartikulárny reumatizmus, reumochirurgiu a iné témy.

V prednáškach, ktoré súviseli s liečbou reumatických ochorení, sa okrem bazálnej terapie uvádzali skúsenosti s novými liekmi, ako napríklad Movalis, Prospidín, Ralofekt, Fosamax, Osteochín, Realdiron. K tejto skupine sa priradili prednášky z balneoterapie, fyziatrie, reumochirurgie, angiochirurgie a kardiochirurgie.

Po odbornom programe mohli účastníci zjazdu navštíviť historické pamiatky, napríklad Kulikovo pole pri rieke Don s múzeom víťazstva nad Mongolmi, mohli si prezrieť mesto so vzácnymi kultúrnymi pamiatkami (pravoslávne kostoly, obrazáreň, múzeum samovarov a kovotepectva).

Tula je mestom Leva Nikolajeviča Tolstého, ktorý sa narodil v neďalekej Krásnej Poljane, kde sa nachádza jeho múzeum. Okolie tohto mesta účastníkov uchvátilo rozľahlými brezovými hájmi, jablňovými sadičkami, záhradami, širokými sviežozelenými lúkami.

Zjazd bol príležitosťou stretnutia sa aj s obyvateľmi mesta, ktorí napriek ťažkým hospodárskym podmienkam prejavovali svoju pohostinnosť.

V. DRLIČKOVÁ

OZNAM

S hlbokým smútkom oznamujeme našim čitateľom, že v novembri 1997 do dlhej a ťažkej choroby nás opustil vo veku 67 rokov doc. MUDr. **Jiří Strejček**, CSc., emeritný prednosta I. internej kliniky 3. lekárskej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe a dlhoročný vedúci redaktor časopisu Praktický lékař.

Čeť jeho pamiatke!
REDAKCIA

*PERSONÁLIE***K ŽIVOTNÍMU JUBILEU PROF. MUDr. CTIBORA
DOSTÁLA, DrSc.**

Prof. MUDr. Ctibor Dostál, DrSc., se narodil 23. října 1927 v Olomouci. Promoval v roce 1952 na Lékařské fakultě v Praze. Po specializaci v interním lékařství v roce 1957 nastoupil jako vědecký aspirant do VÚRCH v Praze a zůstal zde dodnes. Atestační zkoušku z revmatologie složil v roce 1967, z interního lékařství II. stupně v roce 1975. Vědeckou hodnost kandidáta věd získal v roce 1964 a vědeckou hodnost doktora věd v roce 1988. Pedagogickou hodnost docenta vnitřního lékařství získal v roce 1990 a hodnost profesora pak v roce 1995.

Během svého působení prošel ve VÚRCH různými funkcemi. Přes post sekundárního lékaře, vědecké oddělení klinické fyziologie, primáře lůžkového oddělení, vedoucího klinického vědecko-výzkumného pracoviště až po vedoucího grantových projektů.

Prof. Dostál publikoval několik set publikací domácích i zahraničních, a to v revmatologických časopisech (např. *Arthritis and Rheum.*). Je spoluautorem a hlavním autorem několika knih např. *Klinická revmatologie* z roku 1989 a *Systémový lupus erythematosus* z roku 1997. Vědecký záběh prof. Dostála byl široký, ale nejvíce se věnoval imunogenetice revmatických onemocnění, imunologii, systémovým onemocněním pojiva, ale i problematice back-pain, klinické farmakologii a epidemiologii.

Výpis činnosti prof. Dostála musel být stručný a není ani kompletní, protože jeho činnost v revmatologii, překrývající období 45 let, je opravdu obrovská. Prof. Dostál se vždy hlásil k odkazu prof. Lenocha, zakladatele české revmatologie, a je jedním z jeho nejvýznamnějších žáků a následníků. Na vědecké práci prof. Dostála jsem vždy obdivoval mnoho aspektů. Především to byla určitá předvídatost a schopnost vybrat perspektivní oblasti výzkumu. Toto ovšem bylo podmíněno širokým a dlouhodobým sledováním odborné literatury. Prof. Dostál je ovšem vždy i dobrý manažér, tzn. že dokázal projekt nejenom vymyslet, ale i beze zbytku realizovat. Vždy dokázal dát dohromady kvalitní, interdisciplinární tým odborníků, které řídil, monitoroval a tlačil neúnavně vpřed. Jeho výzkumné projekty, ať už jako součást státních výzkumných plánů v době předrevoluční,

byly vždy dokončeny podle anotace, včas a opublikovány. Jejich hodnocení často bývalo v kategorii A — vynikající.

Další z aspektů výzkumu prof. Dostála, který zaslouží zmínit, je schopnost integrace klinického výzkumu s výzkumem bazálním, či laboratorním. Bazální výzkum obsažený v jeho činnosti vždy přispíval k intelektuální úrovni ústavu, jeho klinický výzkum byl důležitým zdrojem poučení pro terénní praxi. Velmi vysoko je nutno hodnotit i fakt, že prof. Dostál nikdy neváhal zařadit do výzkumného týmu i mladé lidi, pro které byla tato spolupráce důležitou formou vědecké výchovy.

Prof. Dostál se pedagogicky podílel na výchově celé generace českých revmatologů, internistů i praktických lékařů. Jeho pregraduální i postgraduální přednášky vždy měly nejen vysokou odbornou, ale i didaktickou úroveň.

Pro obor revmatologie byla i velmi důležitá činnost prof. Dostála v její odborné společnosti. Nemá cenu vyjmenovat všechny činnosti a funkce. Stačí jen připomenout aktivity v posledních 5 letech. Pověření prof. Dostála výborem ČRS pro styk s pojišťovnami a účastí v dohodovacích a kategorizačních řízeních, bylo opravdu „danajským darem“. Elán, s jakou se ujal této aktivity, která je neplacená, dobrovolná, časově náročná, někdy beznadějná, je nutno obdivovat. Myslím si také, že naši členové tuto činnost dostatečně neocenují.

Laudatio k 70. narozeninám by již mohlo mít bilanční charakter. V případě prof. Dostála tak není. Jen ty plány na příští rok: napsat několik kapitol do naší nové učebnice, dokončit grantový projekt o těhotných s SLE a pokračovat ve sledování CNS postižení u této nemoci, vypracovat registr těchto nemocných, přednáška na ACR kongresu, projekt s cyklosporinem, kurzy v ILFU, výuka mediků, dokončit kategorizaci a nový seznam výkonů... Vážený pane profesore, nechť Vám zdraví umožní toto vše dokončit a díky za vše, co jste již vykonal.

K. PAVELKA

Výbor Slovenskej reumatologickej spoločnosti a redakcia časopisu *Rheumatologia* sa pripájajú ku gratulácii k 70. narodeninám prof. MUDr. Ctibora Dostála, DrSc.

J. ROVENSKÝ, T. URBÁNEK